

УДК 027.625(477)(06)

Микола Зніщенко,
кандидат історичних наук,
генеральний директор Київської обласної
бібліотеки для дітей,
заслужений працівник культури України

Пізнаваймо бібліотечну Україну разом

1—5 жовтня відбулась Всеукраїнська науково-практична конференція директорів обласних бібліотек для дітей "Дитячі бібліотеки як культурно-інформаційні центри у процесі формування особистості дитини". Естафету її проведення кіровоградці прийняли від своїх хмельницьких колег.

Учасників конференції привітав голова Кіровоградської обласної ради М. Ковальчук, який розповів про соціально-економічний розвиток цього мальовничого краю. Начальник обласного управління культури і туризму В. Животовська у своєму виступі зосередилась на питанні координації роботи бібліотек області з місцевими органами влади та залучення позабюджетних коштів для їхнього розвитку тощо.

Про заходи обласного галузевого комітету профспілки щодо соціального захисту працівників культури області інформувала його голова З. Кадун. Доречно зазначити, що вона була присутня на конференції протягом усіх п'яти днів її роботи, цікавилась виступами, аби перейняти і застосувати у бібліотеках Кіровоградщини досвід, набутий фахівцями книгозбірень інших областей.

Основну доповідь на конференції виголосила генеральний директор Національної бібліотеки України для дітей А. Кобзаренко. Бібліотечна Україна може пишатись тим, що серед бібліотекарів, котрі працюють з дітьми, є чудова людина, удостоєна високого звання Героя України. І це відзнака не лише Анастасії Степанівни, а й усієї вітчизняної бібліотечної спільноти. Але повернемося до доповіді. А. Кобзаренко розповіла про кращий досвід вітчизняних дитячих книгозбірень, внесок цих культурно-інформаційних центрів у виховання підростаючого покоління, порушила проблеми, що хвилюють їхніх співробітників, — посягання на право існування в деяких регіонах України бібліотек для дітей, перехоплення установами, що обслуговують дорослих читачів, функцій, притаманних саме спеціалізованим бібліотекам для дітей.

Співдоповідь Т. Турбаніст — заступника генерального директора НБУ для дітей, також зацікавила присутніх. Вона зупинилася на нормативно-правових аспектах діяльності бібліотек для дітей, структурі, штатних розписах, на багатьох проблемах, що мають сьогодні місце в бібліотечній справі з культурно-інформаційного обслуговування дітей.

Директор КОБД Т. Манжула вже багато років очолює колектив, який вміло скерувала на поступальний рух розвитку обласної бібліотеки, збереження притаманних їй традицій, проявила вміння втілити сучасні ідеї в практику бібліотечної роботи. Досвід дитячих книгозбірень Кіровоградщини при переході від традиційної бібліотечної академічності до вимог сучасності й став предметом доповіді Т. Манжули.

Мати таке охайне приміщення обласної бібліотеки для дітей, як у кіровоградців, — мрія кожного працівника бібліотеки. А до створення тут затишку багато зусиль доклали

самі співробітники книгозбірень. І приклад у цьому їм показувала керівник. Нині ж серед пріоритетних напрямів колективу — подальше удосконалення обслуговування читачів, сповна використовуючи новітні технології, насамперед інформаційні.

Другий день конференції був також вельми насиченим. Відкрив його виступ О. Ліпей, заступника директора Кіровоградської обласної бібліотеки для дітей, яка продовжила тему попереднього дня та поділилась напрацюванням колег щодо впровадження сучасних форм інформаційно-бібліотечного обслуговування, а також із налагодження партнерських стосунків з різними організаціями у вирішенні соціальних проблем дитинства. Маючи неабиякий досвід цієї роботи, фахівці КОБД методично посилюють вплив на роботу всіх бібліотек області. Постійно беручи участь у реалізації програми "Бібліоміст", окремі районні та сільські бібліотеки отримали додаткові технічні засоби, доступ до інформації через Інтернет. Мені здається, і цю думку підтримали й інші учасники конференції, наші кіровоградські колеги можуть піти ще далі у запровадженні новітніх інформаційних технологій: дві або більше бібліотеки створять портал, об'єднаний спільною тематикою, до них долучаться нові читачі, підприємства, спонсори.

Зацікавила нас й інформація Н. Дзюби (завідувача відділу каталоголізування НБУ для дітей). Її виступ супроводжувався "родзинками", які вона дуже влучно і, головне, професійно вміє подати. Взагалі, виваженість та знання своєї справи виокремлюють Н. Дзюбу на будь-яких зібраннях. Не стало винятком і нинішнє.

Про нові моделі доступу до інформації у дитячих бібліотеках розповіла Т. Жайворонок — директор Миколаївської ОБД, виступ котрої був емоційним й аргументованим.

Багато корисного почерпнули учасники конференції і з доповідей О. Котової, завідувача відділу комп'ютерних технологій та інтернет-доступу Кіровоградської обласної бібліотеки для дітей ім. А. П. Гайдара ("Знайомтесь! Ми в веб-просторі!"), Г. Трохименко, директора Харківської обласної бібліотеки для дітей ("Сучасний стан та розвиток інноваційних послуг дитячої бібліотеки"), С. Капранової, директора ЦБС для дітей м. Севастополя ("Інтернет і мультимедіа у бібліотечно-інформаційному обслуговуванні користувачів дитячих бібліотек"), Л. Лугової, директора Львівської обласної бібліотеки для дітей ("Інформаційні технології, електронні ресурси та нові послуги в роботі дитячих бібліотек"), Н. Вавіліної, завідувача відділу естетичного спрямування та організації змістовного дозвілля користувачів Кіровоградської обласної бібліотеки для дітей ім. А. П. Гайдара ("Комплексний підхід до формування творчої особистості дитини: досвід роботи Кіровоградської обласної бібліотеки для дітей ім. А. П. Гайдара"), О. Лепіліної, директора Житомирської обласної бібліотеки для дітей ("Гармонізація міжжетнічних

відносин та виховання толерантності серед читачів-дітей"), О. Прокопович-Ткаченко, заступника директора Дніпропетровської обласної бібліотеки для дітей ("Використання можливостей дитячої книги в інтелектуальному розвитку особистості"), М. Маковій, завідувача відділу дитячого та сімейного читання Кіровоградської обласної бібліотеки для дітей ім. А. П. Гайдара ("Міні-школа "Вулик": бібліо-центр інформаційної підтримки та організації спільного дозвілля дітей з особливими потребами та їх однолітками"), В. В'язової, директора Київської обласної бібліотеки для дітей ("Правове забезпечення діяльності бібліотек").

Візнє засідання конференції, що цього року відбулося у Долинському районі, відкрив заступник голови місцевої райдержадміністрації І. Бондаренко. Завідувач Долинської районної бібліотеки для дітей В. Левчик розповіла про красавчу роботу книгозбірні. Продовжила цю тему директор Сумської ОБД А. Тогобіцька.

Подорож до села Новогригорівка виявилася цікавою. Голова сільської ради П. Журавльов розповів про перспективи розвитку села, про турботу місцевої влади про сільську бібліотеку, а її завідувач О. Саврак — про розвиток волонтерства на селі.

У селі Маловодяне, наступному пункті, де проводилось візнє засідання конференції, сільська влада також дбає про місцеву бібліотеку, а перемога у конкурсі, організованому Міжнародним фондом "Відродження", Українською бібліотечною асоціацією та корпорацією "Майкрософт" у рамках реалізації програми "Бібліоміст", комплект комп'ютерної техніки у подарунок дали змогу розширити спектр інформаційно-бібліотечних послуг для жителів села. Завідувач книгозбірні І. Жданова якраз про підтримку місцевої влади і розповіла, зазначивши, що саме вона й стала запорукою успішної роботи сільської бібліотеки. Її приміщення естетично оформлене, у ньому створено затишну атмосферу для читачів, а книжкові полиці тішать новими надходженнями. Під час нашого перебування в селі Маловодяне представник від Партії регіонів, депутат райради Л. Бабенко передала від кандидата в депутати до Верховної Ради України А. Кузьменко в подарунок сільській бібліотеці майже 300 книг. Я особисто передивився ці видання — всі вони нові, всі українською мовою.

Перебування в Маловодяному запам'яталося виступом В. Черноус (директор Хмельницької ОБД) на тему: "Дитина і бібліотека: стимулювання читання та комфортність обслуговування". Зазначу, що ця робота для бібліотекарів Хмельниччини та ОДБ ім. Т. Г. Шевченка традиційна. Вони завжди йшли в ногу з науково-технічним прогресом. А людських якостей та майстерності нашим колегам із Хмельниччини не позичати. Працюючи на викладачій роботі в Київському інституті культури ім. О. Є. Корнійчука (нині — Київський національний університет культури і мистецтв), я багато разів виїжджав до цієї області і ще відтоді переконався, наскільки кваліфіковано ОБД виконує функції методичного центру для бібліотек, що обслуговують дітей цього краю.

А. Бардашевська — директор Херсонської ОБД — оприлюднила доповідь "Дитина і сучасна книга: бібліотечна складова впливу на коло читання у регіональному зрізі". До речі, і керівник, й очолюваний нею колектив багато часу присвячують вирішенню цього та інших актуальних питань. Конференція ж зайвий раз переконала, що в усіх бібліотекарів України, котрі працюють з дітьми, проблем вистачає. Одну з них порушила директор Херсонської ОБД А. Бардашевська — обслуговування віртуальних читачів, які заходять на сайт бібліотеки. Їх у цієї обласної книгозбірні аж 130 тисяч. В її керівника виникає запитання, та й не тільки у неї: ці 130 тисяч користувачів — це актив чи пасив? Однозначної відповіді на нього учасники конференції так і не знай-

шли. Л. Гаврилюк (директор Полтавської ОБД) переключила нашу увагу з віртуальних на реальних користувачів, поділившись власними міркуваннями, як зробити бібліотеку цікавою для читачів. Учасники конференції дещо запозичать з досвіду роботи полтавських колег. Адже усіх нас хвилює питання, що зробити, щоб установа й надалі приваблювала юних читачів.

4 жовтня для нас організували екскурсію в обласну наукову універсальну бібліотеку ім. Д. І. Чижевського. Заступник її директора О. Ткаченко розповіла про діяльність бібліотеки у справі піднесення української культури, національної свідомості. Співробітники книгозбірні організовують багато цікавих заходів, запрошують на них майстрів слова, інших жанрів мистецтва.

Обласна бібліотека для юнацтва ім. О. Бойченка (директор Л. Савенко) потішила око своїм архітектурним ансамблем. Гарно оформлене приміщення, де чудово працюється. Тож учасникам конференції було що перейняти з їхнього досвіду роботи.

Пленарне засідання відбулося на базі міської ЦБС, у ньому взяли участь С. Дьячук — заступник міського голови, та Н. Чорна — начальник відділу культури і туризму міськдержадміністрації, що вже говорить про увагу, яку приділила обласна та міська влада роботі бібліотек. А детальніше про це розповіли директор міської ЦБС С. Тимків та заступник директора МЦБС Т. Ушацька, провівши фаховий діалог "Соціальний престиж бібліотек для дітей як умова їхнього розвитку сьогодні".

Тернопільська ОБД виграла грант програми "Бібліоміст", що дало змогу створити на власній площі бібліотеку "Бібліомістечко". Її працівники турбуються про найменших читачів, розширення їхнього світогляду, допомагають їхнім батькам у самоосвіті. Досвід тернопільчан, їхня сміливість у втіленні цього проекту заслуговують на увагу та розповсюдження.

Олександрія — одне з найбільших міст області — стало наступним пунктом візнєного засідання конференції. Мер міста С. Цапюк знає все, чим живе бібліотечна Олександрія, своїми роздумами щодо поліпшення роботи книгозбірень міста він поділився з учасниками конференції. Прикметно, що в якій би бібліотеці не були учасники конференції, ті приймали читачів.

На пленарне засідання, що проводилось у цьому місті, були винесені проблеми дитячого читання. Здобутки проаналізувала А. Лісова, директор Рівненської обласної бібліотеки для дітей, вона ж окреслила завдання на перспективу. Читання — важлива цінність для формування світогляду дітей та підлітків, у чому переконалась на власному досвіді не лише О. Башкалова, директор Запорізької обласної бібліотеки для дітей, а й всі ми, учасники конференції.

У заключний день, 5 жовтня, відбулось ще одне пленарне засідання, на якому головувала М. Височанська — головний спеціаліст відділу аналізу та прогнозування діяльності бібліотек Мінкультури України. Вона ж керувала й на засіданні "круглого столу", давши змогу всім бажаючим висловити свої думки та пропозиції щодо удосконалення роботи Української асоціації працівників бібліотеки для дітей, що звітувала, вирішення назрілих на часі проблем та перспектив подальшої діяльності асоціації.

А проблем багато, найголовніша — тенденція до зменшення кількості вітчизняних дитячих бібліотек. Як зазначалося у звіті цієї організації, "у 2001 році їх налічувалось 1227, у 2011 — 1176 (мінус 51 бібліотека). Без змін залишилась мережа у Тернопільській, Львівській та Київській областях. Так що проблеми є, і захищати бібліотеки для дітей — прямий обов'язок Мінкультури України, такою була спільна думка учасників засідання "круглого столу".

Конференція завершилася презентацією чудових видань. Авторами першого "Дитячі бібліотекарі України. Сто кращих" є члени редакційної колегії НБУ для дітей під керівництвом А. Кобзаренко, у складі: Т. Турбаніст, Л. Каліберда, Н. Скоромська, Г. Горбунова, С. Горбунов. Ця книга — чудовий подарунок для всіх бібліотекарів України, які обслуговують дітей. Друге видання було представлено О. Ліпей — заступником директора КОБД. Чудово поданий матеріал про всіх бібліотекарів КОБД від часу її заснування до 2012 року.

Не залишилась поза увагою презентація книги, виданої Херсонською ОБД (директор А. Бардашевська — заслужений працівник культури України), під назвою "Бібліотека для генерації Google". Під зверненням до читача "У тебе багато вільного часу і ти не знаєш, що робити?.." дитина, не відриваючись від цієї книги, може здійснити будь-що: подорож по світу, покрутити колесо літературної фортуни. Всі

подорожі здійснюються з ОБД, з книгами. Переказувати зміст книги немає сенсу. Найвищою її оцінкою може бути реакція моєї внучки Катрусі: "Класно! Не неси її так швидко до бібліотеки, я хочу ще з нею погратися...".

На презентації були й інші видання, що заслуговують на увагу, серед них: "Портрети найкращих читачів Кіровоградщини", "Дитяча книга і промоція читання в Східній Європі" — збірник науково-практичних статей, "Олександрія вчора, сьогодні і завтра" та ін.

Варто зазначити, що проведення бібліотечних самітів, конференцій за участю директорів обласних бібліотек на базах різних регіонів і областей України є гарним стимулом діяльності бібліотечних працівників та керівників областей, районів, міст та сіл України.

Надійшла в редакцію 19 жовтня 2012 року